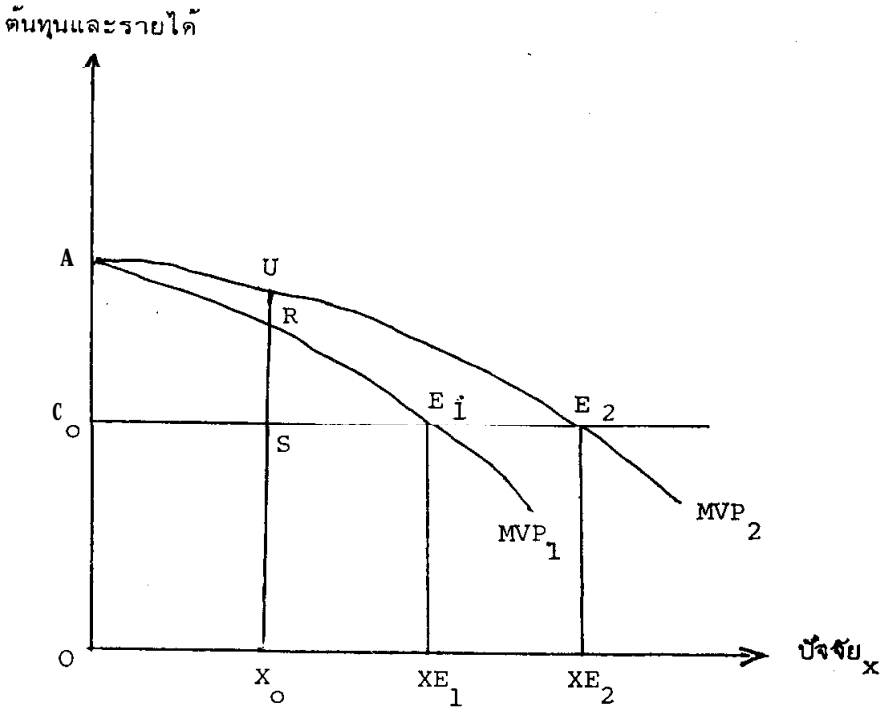

รูปที่ 10-4

แสดงการใช้ปัจจัย X เมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลง

เมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปนั้น MVP จะขยับไปทางขวามือ คือ MVP₂ จุดเหมาะสมที่สุดของการใช้ปัจจัย X ก็คือ XE₂ ซึ่งมากกว่า XE₁ สมมติว่าเกษตรกรมีเงินสดเพียงจำนวนเดิม คือที่สามารถจะซื้อ X ได้เพียง X₀ รายได้สุทธิของเกษตรกรก็ยังสูงขึ้นคือจาก AC₀SR เป็น AC₀SU อย่างไรก็ตาม ถ้าเกษตรกรใช้ปัจจัย X เพียง X₀ เขาจะอยู่ห่างจากจุดที่จะทำให้กำไรสูงสุดมาก เกษตรกรจึงอาจจะกู้ยืมเงินมาเพิ่มซื้อปัจจัยในกรณีนี้ความต้องการสินเชื่อจะเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ถ้าหากเกษตรกรไม่สามารถได้รับสินเชื่อที่พอเพียงเขาก็จะขาดโอกาสที่จะเพิ่มการผลิตและเพิ่มรายได้ให้แก่เขาเองเป็นอย่างมาก ถ้าพิจารณาในระดับประเทศก็หมายความว่า การผลิตทางการเกษตรจะต่ำ และรายได้จากการเกษตรก็จะต่ำด้วย

กล่าวโดยสรุป

1. การให้สินเชื่อต่อเกษตรกรอย่างเพียงพอจะมีผลทำให้รายได้ของเกษตรกรสูงขึ้น แม้เกษตรกรจะผลิตในระดับเทคโนโลยีเดิมก็ตาม
2. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี จะมีผลทำให้เกษตรกรมีความต้องการสินเชื่อเพิ่มมากขึ้น

3. ถ้าสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับสินเชื่อนี้ไม่สามารถขยายได้ทันทีกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีแล้ว การผลิตและรายได้ของเกษตรกรก็จะไม่สามารถเพิ่มตามที่ควรจะเป็นได้

ลักษณะของสินเชื่อหรือเงินกู้

ถ้าพิจารณาจากผลของการกู้ยืม สินเชื่อหรือเงินกู้มี 2 ลักษณะคือ

1. เงินกู้ที่ปลอดภัย (Safe loan) หมายถึงเงินกู้ที่มีประกันค้ำชนิดที่ผู้ให้กู้ไม่มีทางจะสูญเงินนั้นเลย เป็นเงินกู้ที่ผู้ให้กู้สามารถเรียกคืนได้ทันทีเมื่อครบสัญญา โดยไม่คำนึงถึงผู้กู้จะเดือดร้อนหรือเสียหายเพียงไร เงินที่ชำระคืนอาจจะได้มาโดยที่ผู้กู้ต้องขายหลักทรัพย์ที่เป็นหลักประกัน หรือขายพืชผลก่อนถึงกำหนดเวลาที่ควรจะขาย เช่น ผู้กู้เงินมา 10,000 บาท เพื่อซื้อไก่มาเลี้ยงโดยใช้ไก่เป็นหลักประกันมีกำหนดเวลา 2 เดือน พอครบกำหนด 2 เดือน ผู้กู้ยอมเรียกเงินคืนโดยผู้กู้จำต้องขายไก่ไปก่อนที่จะโตเต็มที่ เช่นผู้กู้ยอมไม่มีทางเสียหายและได้เงินคืนเต็มตามจำนวนพร้อมทั้งดอกเบี้ย แต่ผู้กู้ต้องเสียประโยชน์ที่ควรจะได้ หากได้เลี้ยงไก่ต่อไปจนโตขนาดจะขายได้ราคาดีกว่านี้ จึงกล่าวได้ว่า การกู้ยืมแบบนี้ปลอดภัยสำหรับผู้ให้กู้ แต่ไม่เป็นผลดีแก่ผู้กู้ เพราะอาจต้องขาดทุนเพราะขายไก่ได้ราคาต่ำกว่าปกติ บางทีอาจจะเลิกกิจการไปก็ได้

2. เงินกูที่ดี (Sound loan) เป็นเงินกูที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการชำระคืนจากรายได้ปกติของฟาร์มโดยผู้กู้ไม่เดือดร้อน จากตัวอย่างข้างต้น การกู้เงินมาเลี้ยงไก่ จะเป็นเงินกูที่ดีต้องมีระยะเวลานานพอที่การเลี้ยงไก่นั้นโตเต็มที่ ซึ่งเกษตรกรสามารถจะขายเป็นไก่กระทงได้บ้าง หรือเลี้ยงเป็นไก่ไข่ซึ่งเกษตรกรจะขายไข่ไก่ได้หรือจะพักขายเป็นไก่พันธุ์บ้าง ได้เงินไปผ่อนใช้เงินกู้โดยยังทำการเลี้ยงไก่ต่อไปเป็นปกติ บางครั้งเราเรียกเงินกูที่ดีกว่า เป็นเงินกูที่ชำระหนี้ได้ด้วยตนเอง (Self-liquidating loan) ดังนั้นเงินกูที่ดีจึงเป็นเงินกูที่ปลอดภัยทั้งด้านเจ้าหนี้และเป็นผลดีต่อผู้กู้ แต่เงินกูที่ปลอดภัยอาจจะไม่ใช้เงินกูที่ดีก็ได้

ลักษณะของสินเชื่อหรือเงินกูที่ดีและเงินกูที่ปลอดภัย จะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างบริการให้กู้ยืมของเอกชนและของรัฐบาล กล่าวคือ บริการให้กู้ยืมของรัฐบาลมักจะเข้มงวดกว่า เพราะประสงค์หรือมีนโยบายที่จะให้แต่สินเชื่อที่ค้ำเท่านั้น เพื่อให้เกษตรกรสามารถชำระคืนโดยไม่เดือดร้อน รัฐบาลคำนึงถึงผู้หรือเกษตรกรซึ่งเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งของรัฐ แต่

เอกชนทั่วไปค้ำประกันถึงแต่เงินกู้ที่ปลอดภัยแก่ตนเองเท่านั้น จึงอาจเป็นผลให้ผู้กู้เสียหายและสูญเสียหลักประกันไปในที่สุด

ลักษณะของเงินกู้ที่ดีหรือสินเชื่อการเกษตรที่ดี

1. เป็นสินเชื่อที่ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
2. มีจำนวนเหมาะสมกับความต้องการ และเหมาะที่เกษตรกรสามารถชำระคืนจากรายได้
3. กำหนดชำระคืนพอเหมาะกับระยะเวลาแห่งรายได้
4. เป็นสินเชื่อที่ได้ตรงตามเวลาที่ต้องการ
5. ผลตอบแทนจากสินเชื่อต้องสูงกว่าค่าใช้จ่ายของสินเชื่อ เช่น ค่าดอกเบี้ยและค่าบริการอื่นๆ
6. สินเชื่อประเภทสิ่งของ เช่น ปุ๋ย พันธุ์พืช จะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรมากในบางครั้ง เช่น ในเวลาที่ปัจจัยการผลิตดังกล่าวมีราคาแพง

หลักทั่วไปที่เกษตรกรควรพิจารณาในการกู้ยืมและการใช้สินเชื่อ

สินเชื่อเมื่อใช้อย่างถูกต้อง จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ฉับไว เมื่อใช้ไม่ถูกต้อง ก็นำไปสู่ความล้มเหลวได้ฉับไว สินเชื่อจึงเป็นเสมือนดาบสองคม ให้ประโยชน์เฉพาะผู้ที่ใช้เป็น ผู้ที่ใช้ไม่ถูกต้องก็อาจล้มเหลวได้ แนวทางหรือหลักในการกู้ยืม สำหรับให้เกษตรกรพิจารณาเวลาต้องการจะกู้เงิน มีดังนี้

1. กู้ไปใช้เฉพาะในสิ่งที่ก่อประโยชน์จอกเจย เช่น กู้เพื่อการผลิต ส่วนกู้ไปใช้จ่ายในเรื่องอื่นที่ไม่ก่อประโยชน์ต้องระมัดระวังและไม่ควรจะกู้
2. กู้ไปใช้จ่ายในกิจการที่มีความชำนาญหรือเข้าใจดี ถ้ายังไม่เข้าใจควรใช้ทุนของตนเองก่อน
3. ระยะเวลาเงินกู้ควรเหมาะสมกับระยะเวลาแห่งความต้องการที่จะนำเงินกู้ไปใช้
4. เลือกผู้กู้ที่เข้าใจการเกษตรและเห็นอกเห็นใจ มิได้มุ่งหวังที่ดินและหลักประกันอื่นใดของเกษตรกร
5. มีแผนชำระหนี้แน่นอนและเหมาะสม ควรกำหนดส่งใช้เงินกู้ตามประเภทของกิจการที่ยืมมาลงทุน เช่น ยืมมาเลี้ยงไก่ก็ควรใช้รายได้จากไก่ชำระหนี้

6. ถ้าเป็นการส่งใช้ระยะยาว ควรกำหนดระยะเวลาและจำนวนเงินที่จะชำระคืนเป็นงวดๆ ให้เท่ากัน และให้เหมาะสมกับรายได้ของฟาร์ม และให้ตรงกับเวลาขายผลิตผล
7. ควรคิดถึง “การเสี่ยงในทางการเงิน” (financial risk) ด้วย
8. ต้องไม่มีหนี้สินมากเกินไปจนกำลังรายได้
9. ควรเป็นเจ้าของราย เพื่อให้เห็นฐานะหนี้สินของตนเอง จะได้วางแผนชำระคืนได้อย่างเหมาะสม
10. ควรหาแหล่งเงินกู้ ที่มีอัตราพอสมควรไม่สูงเกินไป เพราะจะทำให้ผลตอบแทนไปไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายของเงินกู้

การดำเนินฟาร์มจะประสบความสำเร็จได้ นอกจากสินเชื่อจะเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุน และเพื่อที่จะใช้สินเชื่ออย่างฉลาด เกษตรกรจะต้องมีความสามารถทั้งในด้านการจัดการฟาร์ม การตลาด และการจัดการการเงิน ในด้านการจัดการฟาร์มและการตลาด เกษตรกรจะต้องคุ้นเคยกับลักษณะดิน พืชที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ผลที่คาดว่าจะได้ ปัญหาการซื้อและขายปัจจัยการผลิตและผลผลิต ตลอดจนรายได้สุทธิจากฟาร์ม ในด้านการจัดการการเงินก็จะต้องมีแผนที่คาดล่วงหน้าว่าจะกู้ยืมเงินมาสมทบกับทุนของตนเองเพียงไร และจะใช้ลงทุนเพิ่มรายได้ของตนอย่างไร ธุรกิจที่จะทำจะใช้สินเชื่อเท่าไรจึงจะพอเหมาะ ถ้าไม่มีแผนเช่นนี้หรือไม่มีความสามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนได้ การใช้สินเชื่อก็จะเกิดความเสียหายทั้งแก่ผู้กู้และผู้ให้กู้

การจำแนกประเภทสินเชื่อ

เกษตรกรมีวัตถุประสงค์ในการกู้เงิน 2 ประการ คือ เพื่อธุรกิจ (business) และเพื่อการบริโภค (Consumption) สินเชื่อการเกษตรมุ่งหนักไปทางการดำเนินธุรกิจทางการเกษตร อย่างไรก็ตาม สินเชื่ออาจจะแบ่งได้หลายประเภท การแบ่งประเภทที่เหมาะสมจะให้ความสะดวกและง่ายต่อการติดตามและการวิเคราะห์ทางการเงิน ไม่มีสินเชื่อประเภทใดที่สมบูรณ์แบบทุกวัตถุประสงค์ เราอาจแบ่งประเภทสินเชื่อได้ 5 ประเภทคือ

1. สินเชื่อแบ่งตามระยะเวลา (Time-Classification of Credit) มีอยู่ 3 ระยะเวลา คือ ระยะเวลาสั้น ระยะเวลาปานกลาง และระยะยาว ตามเงื่อนไขของเงินกู้
 - 1.2 สินเชื่อระยะสั้น (Short-term Credit) เป็นสินเชื่อเพื่อดำเนินการผลิตทางการเกษตร เช่น ค่าพันธุ์พืช ค่าปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ค่าแรงงานดูแลรักษาเกี่ยวกับ เป็นต้น

บางครั้งจึงเรียกสินเชื่อชนิดนี้ว่า “สินเชื่อเพื่อการผลิต” (Production Credit) อาจจะแบ่งออกเป็น

- เดือน (—3 เดือน)
- ฤดูกาล (3—9 เดือน)
- ปี (9 เดือน—1 ปี)

จึงอาจกล่าวได้ว่า สินเชื่อระยะสั้นจะต้องใช้คืนภายใน 1 ปี หรือกรณีพิเศษไม่เกิน 18 เดือน สำหรับพืชที่มีอายุมากกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 18 เดือน จะให้ผล

1.2 สินเชื่อระยะปานกลาง (Medium—term Credit) โดยทั่วไปเป็นเงินกู้เพื่อลงทุนในสินทรัพย์ดำเนินงาน เช่น ซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร สัตว์พาหนะ ลงทุนเลี้ยงเป็ดไก่ หรือเลี้ยงปลา ทำคั้น คุนน้ำ และงานปรับปรุงที่ดินอย่างอื่นในลักษณะกึ่งถาวร ตลอดจนสร้างปรับปรุงโรงเรือน เป็นต้น เงินกู้ประเภทนี้ ปกติมีกำหนดเวลา 3 ปี โดยให้ชำระคืนเป็นงวดๆ ถ้าในกรณีพิเศษอาจให้เวลาไม่เกิน 5 ปี งานเกษตรปัจจุบันต้องการลงทุนในระยะเวลาปานกลางเป็นอันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องที่ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงโดยใช้วิชาการเกษตรแผนใหม่

1.3 เงินกู้ระยะยาว (Long—term Credit) เป็นสินเชื่อเพื่อการลงทุนที่ต้องใช้ทุนมาก เช่น ซื้อที่ดิน ปรับปรุงที่ดินในลักษณะถาวร สร้างระบบส่งน้ำอย่างถาวร สร้างถนนเพื่อดำเนินฟาร์มขนาดใหญ่ ตลอดจนกิจการพิเศษทางการเกษตร เป็นต้นว่า การเลี้ยงโคนม ประมงทะเล ตลอดจนสินเชื่อเพื่อถ่อถอนจำนองจากเจ้าหนี้เดิม สินเชื่อระยะยาวมีกำหนดให้ชำระคืนเป็นงวดๆ ในระยะเวลา 10 ปี 15 ปี 20 ปี หรือกว่านั้น การให้กู้ระยะยาว ต้องมีที่ดินจำนองเป็นประกันเสมอ จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “เงินกู้จำนอง” หรือ “สินเชื่อจำนอง”

การแบ่งสินเชื่อตามระยะเวลาจะกำหนดการชำระหนี้เงินกู้ตามความเหมาะสมแก่เงินกู้ เงินกู้เพื่อใช้จ่ายในการดำเนินงาน โดยปกติจะใช้หมดไปตามกรรมวิธีของการผลิต ซึ่งมักจะเป็นระยะเวลาสั้นเพียงแต่ฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ เกษตรกรสามารถจะชำระคืนเงินกู้ขึ้นเมื่อขายผลผลิตที่ผลิตจากเงินกู้ขึ้น ส่วนเงินกู้ระยะยาวมักเป็นเงินจำนวนมาก และเป็นการลงทุนที่ใช้ประโยชน์ได้หลายปี จึงกำหนดให้ชำระคืนเงินกู้เป็นงวดๆ ให้เสร็จในเวลาอันสมควรภายในอายุการใช้ประโยชน์ของการลงทุนนั้น ๆ

2. สินเชื่อแบ่งตามวัตถุประสงค์ (Purpose Classification of Credit)

2.1 สินเชื่อเพื่อการผลิต (Production Credit) เป็นสินเชื่อที่ใช้ไปในทางที่ก่อประโยชน์นอกเงย เช่นสินเชื่อเพื่อนำไปซื้อเมล็ดพันธุ์ ใช้อุปโภคใช้ในการดำเนินงานซื้อปุ๋ยสัตว์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์การเกษตร เป็นต้น ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการใช้เงินกู้ และเกษตรกรสามารถที่จะนำรายได้จากการขายได้จากการขายผลิตผลไปชำระคืนเงินกู้ได้ ซึ่งก่อให้เกิดหลักประกันในตัวและชำระคืนในตัวเองได้

จะเห็นว่า สินเชื่อเพื่อการผลิตก็คือสินเชื่อระยะสั้นนั่นเอง แต่เป็นการแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการใช้สินเชื่อ บางครั้งอาจจะรวมสินเชื่อระยะปานกลางไปด้วย

2.2 สินเชื่อเพื่อการบริโภค (Consumption Credit) เป็นสินเชื่อที่ใช้ในทางสิ้นเปลืองหมดไปเช่นการกินอยู่ เครื่องตกแต่งบ้าน หรือพิธีกรรมต่างๆ มิได้ใช้ในการผลิตโดยตรง จึงไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น เงินกู้ซึ่งใช้ในทางเช่นนี้ย่อมไม่หมุนตัวเองกลับมาได้เลย การชำระคืนเงินกู้ประเภทนี้จึงต้องมาจากรายได้อย่างอื่นซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการใช้เงินกู้ นั้น สินเชื่อประเภทนี้โดยทั่วไปทำให้ความมั่นคงของผู้กู้ลดน้อยลง

2.3 สินเชื่อเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ (Real Estate Credit) เช่น ซื้อฟาร์มซื้อที่ดินเพิ่มเติม ปรังหรือสร้างโรงรถส่งน้ำ ฯลฯ เป็นต้น สินเชื่อประเภทนี้เป็นลักษณะสินเชื่อระยะยาว

3. สินเชื่อแบ่งตามหลักประกัน (Security Classification of Credit) มีอยู่ 2 ชนิด คือ

3.1 มีหลักทรัพย์ประกัน (Secured Loans)

— ถ้าเป็นเงินกู้ระยะสั้นและระยะปานกลาง ทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกันก็ได้แก่ ทรัพย์สินส่วนตัวมีตั้งแต่ เครื่องแต่งตัวที่มีค่า เครื่องมือเครื่องใช้ ผลิตผลที่เกิดจากฟาร์มรถยนต์ รถแทรกเตอร์ ตลอดจนตัวแลกเงิน และพันธบัตรต่างๆ ในกรมธรรม์ประกันชีวิต เป็นต้น

— ถ้าเป็นเงินกู้ระยะยาว หลักประกันมักจะใช้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ เช่น โฉนดที่ดินหรือจะใช้พันธบัตรรัฐบาลระยะยาว

3.2 ไม่มีหลักทรัพย์ประกัน (Unsecured Loans) ผู้กู้จะใช้ชื่อเสียงของตนเองหรือบุคคลอื่นค้ำประกัน

4. สินเชื่อแบ่งตามประเภทผู้ให้กู้ (Lender Classification of Credit)

สินเชื่อแบ่งตามประเภทผู้ให้กู้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือสินเชื่อจากแหล่งที่สถาบัน (Institution) และแหล่งที่ไม่มีใช้สถาบัน (Non - institution) ซึ่งอาจจะจำแนกย่อยๆ ได้ดังนี้

4.1 แหล่งที่เป็นสถาบัน

— สถาบันสินเชื่อการเกษตรพิเศษ เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในประเทศไทย Agriculture, Forestry and Fisheries Finance Corporation ในญี่ปุ่น

— ธนาคารพาณิชย์ของรัฐ เช่น ธนาคารกรุงไทย State Bank of India, Philippine National Bank

— ธนาคารกลาง เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารของฟิลิปปินส์ อินเดีย เป็นต้น

— ธนาคารพาณิชย์ของเอกชน เช่น ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารไทยพาณิชย์ ในต่างประเทศก็มีธนาคารพาณิชย์ทุกประเทศบางประเทศธนาคารพาณิชย์ที่ให้สินเชื่อการเกษตรจะตั้งอยู่ในชนบท

— สหกรณ์ มีอยู่แทบทุกประเทศ ในประเทศไทย มีสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ผู้เช่าและเช่าซื้อที่ดิน ในสหรัฐอเมริกา มี Production Credit Association ไต้หวันมี Farmers Association

— องค์กรของรัฐบาล เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมประชาสัมพันธ์ กรมพัฒนาชุมชน ใน ส.ร.อ. มี Farmer Home Administration

— รัฐวิสาหกิจ เช่น โรงงานยาสูบในประเทศไทย ธนาคารที่ดินแห่งไต้หวัน

4.2 แหล่งที่ไม่เป็นสถาบัน คือผู้ให้กู้เอกชนต่างๆ ได้แก่

ญาติพี่น้อง

เพื่อนบ้าน

เจ้าของที่ดิน

ผู้มีอาชีพให้กู้เงินทั่วไป

— คหบดี

— พ่อค้าต่าง ๆ เช่น พ่อค้าในท้องถิ่น พ่อค้ารับซื้อพืชผล

5. สิ้นเชื่อแบ่งตามผู้กู้

การแบ่งประเภทของสิ้นเชื่อการเกษตรตามผู้กู้ อาจแบ่งได้ดังนี้

5.1 เกษตรกรชาวนา (rice farmers) ได้แก่ชาวนาที่ปลูกข้าว

5.2 เกษตรกรชาวไร่ (crop farmers) ได้แก่ผู้ที่ปลูกพืชไร่ (upland farming) เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง ฝ้าย

5.3 เกษตรกรชาวสวนผลไม้ (orchard farmers) ได้แก่ชาวสวนผลไม้ต่าง ๆ เช่น สวนเงาะ สวนทุเรียน สวนส้ม

5.4 เกษตรกรชาวสวนไม้ยืนต้น (plantation farmers) ได้แก่ชาวสวนยาง สวนปาล์ม นามัน

5.5 เกษตรกรผู้เลี้ยงปศุสัตว์ (Livestock farmers) อาจจะถูกแบ่งเป็นสัตว์ใหญ่ สัตว์เล็ก สัตว์ใหญ่ ได้แก่ การเลี้ยงโคนม กระบือ ม้า สัตว์เล็ก ได้แก่ หมู แพะ สัตว์ปีก ได้แก่ เป็ด ไก่

5.6 เกษตรกรชาวไร่นาสวนผสม (Diversified farmers) ได้แก่เกษตรกรที่มีกิจการตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไป เช่น ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์พร้อม ๆ กัน

5.7 ชาวประมง (Fishermen) อาจจะถูกแบ่งเป็นประมงน้ำจืด และประมงทะเล

5.8 สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่มีอาชีพเดียวกัน การให้สิ้นเชื่อตามประเภทผู้กู้ เพื่อให้เกษตรกรผลิตพืชชนิดนี้ ๆ อย่างเป็นล่ำเป็นสันและตามความถนัดของเกษตรกรแต่ละคน สิ้นเชื่อที่ให้แก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้สหกรณ์และกลุ่มนำไปให้สมาชิกกู้ต่อ และเพื่อใช้เป็นทุนของสหกรณ์และกลุ่ม เช่นเป็นทุนซื้อที่ดินสร้างสำนักงาน สร้างอาคาร สร้างยุ้งฉางรวบรวมพืชผลของสมาชิก จัดการเกี่ยวกับการแปรรูป เป็นต้น

การจำแนกประเภทสิ้นเชื่อออกเป็น 5 ประเภทที่กล่าวข้างต้นมีประโยชน์คือ

1. ทำให้การวิเคราะห์และศึกษาปัญหาสิ้นเชื่อได้ง่ายเข้าและตรงตามความต้องการ การแบ่งประเภทสิ้นเชื่อจะเป็นชนิดใดก็ตามย่อมแล้วแต่กรณีที่ต้องการจะศึกษาว่า ประเด็นที่จะศึกษานั้นเป็นเรื่องใด จึงแบ่งประเภทสิ้นเชื่อให้เหมาะสมกับเรื่องนั้น ๆ

2. ทำให้เกษตรกรรู้จักระมัดระวังในการใช้เงินกู้ ให้ถูกต้องตามประเภทของเงินกู้ที่ได้รับมา ผู้ให้กู้มักจะกำหนดทั้งระยะเวลาและหลักประกันร่วมด้วย

ในด้านระบบสินเชื่อเกษตรกรเป็นส่วนรวม การแบ่งประเภทสินเชื่ออาจจะใช้วิเคราะห์ได้ว่า

1. เกษตรกรโดยส่วนรวม อาจจะเป็นกลุ่มแต่ละอาชีพ หรือเกษตรกรทั้งประเทศ ต้องการสินเชื่อประเภทใด มีปริมาณมากน้อยเท่าใด มีระยะนานเท่าใด

2. การกู้ยืมแต่ละประเภท จะทำให้ทราบว่าสินเชื่อแต่ละประเภทจะให้ผลตอบแทนเมื่อใด

3. จะจัดแหล่งเงินทุนให้กู้ยืม (Source of credit) จากที่ใดจึงจะเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร ทั้งในด้านปริมาณและระยะเวลา

ความต้องการสินเชื่อการเกษตร

เกษตรกรมีความต้องการสินเชื่อการเกษตรด้วยเหตุผลต่อไปนี้คือ

1. เพื่อไปลงทุนมี 2 ประเภทคือ

1.1 ลงทุนในระยะสั้นซึ่งเป็นการลงทุนในการผลิตฤดูกาลหนึ่งๆ เช่น ลงทุนในการเตรียมดินเพาะปลูก ซื้อเมล็ดพันธุ์ ซื้อปุ๋ย ตลอดจนการบำรุงรักษา และการเก็บเกี่ยว

1.2 ลงทุนในระยะยาว เป็นการลงทุนในการซื้อ ที่ดิน เครื่องจักรในทางการเกษตร การลงทุนในระยะยาวต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากและใช้เวลานานกว่าจะให้ผลตอบแทน

นอกจากนี้ ผลของเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น การคิดค้นพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ที่ใช้ผลผลิตสูง เครื่องมือเครื่องจักรที่ให้ประสิทธิภาพมากกว่าของเดิม ทำให้ความต้องการสินเชื่อการเกษตรเพิ่มขึ้นจากที่เคย

2. ลักษณะรายได้และรายจ่ายของเกษตรกร การผลิตทางการเกษตรต้องใช้เวลามากเป็นฤดูกาลหรืออาจจะเป็นปี หรืออาจกล่าวว่าการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ส่วนมากใช้เวลาตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป รายได้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้ผลผลิตและส่งออกสู่ตลาด ซึ่งทำให้เกษตรกรมีรายได้

ฤดูกาลละครั้งหรือปีละครั้ง ส่วนรายจ่ายมักเกิดขึ้นสม่ำเสมอทุกเดือน เช่นค่าแรงงานในการดูแลพืชและสัตว์ รวมทั้งค่าใช้จ่ายเพื่อการกินอยู่ ซึ่งเกษตรกรต้องใช้จ่ายจากเงินรายได้จากการขายผลิตผล เมื่อยังไม่มีรายได้เกิดขึ้น เกษตรกรก็ย่อมขาดแคลนเงินสดทั้งในด้านการผลิตและการบริโภค ความจำเป็นต้องกู้ยืมจึงเกิดขึ้น

3. ความไม่แน่นอนและการเสี่ยงภัยในทางเกษตรมีมาก เนื่องจากการเกษตรขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศและฤดูกาล ถ้าปีใดการผลิตประสบภัยธรรมชาติ หรือความไม่แน่นอนเนื่องจากราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ รายได้ของเกษตรกรปีนั้นก็ได้รับความกระทบกระเทือน บางรายอาจจะไม่มีรายได้เลยทั้งปี เกษตรกรจึงต้องการสินเชื่อการเกษตรเพื่อไปใช้จ่ายทดแทนรายได้ที่ขาดหายไป

ความต้องการสินเชื่อการเกษตรของเกษตรกรไทย

ความต้องการสินเชื่อของเกษตรกรไทยมีมานานแล้ว ตั้งแต่สมัยกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ซึ่งได้ชื่อว่าบิดาทางสหกรณ์ไทย ได้นำเอาระบบสหกรณ์มาใช้ในการในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2459 เพื่อปลดปล่อยหนี้สินให้แก่เกษตรกรไทย

ในปี 2473-74 Dr. Zimmer man ได้ศึกษาวิจัยเศรษฐกิจชนบทเป็นครั้งแรกได้ให้ความเห็นว่า เกษตรกรไทยต้องการสินเชื่ออย่างรีบด่วน ปี 2500/01 ดร. อุทิศ นาคสวัสดิ์ ได้ทำการสำรวจภาวะหนี้สินของเกษตรกรในภาคกลาง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 50 อยู่ในภาวะหนี้สิน และเกษตรกรในภาคกลางใช้เงินกู้ไปเพื่อการผลิต 50 เปอร์เซ็นต์ และการบริโภค 50 เปอร์เซ็นต์

ต่อมาในปี 2505/06 พันธุมและคณะได้ศึกษาวิจัยสินเชื่อการเกษตรในประเทศไทยขึ้นจากการสำรวจทั่วประเทศ พบว่า เกษตรกรไทยมีหนี้สิน เฉลี่ยร้อยละ 68 เกษตรกรที่มีหนี้สินมากที่สุดคือ เกษตรกรในภาคกลาง สาเหตุของการกู้ยืมมี

1. ซื้อเครื่องมือ เครื่องจักร และสัตว์ใช้งาน
2. เพื่อใช้ในการจ้างแรงงาน ค่าใช้จ่ายในการเพาะปลูก เมล็ดพันธุ์ อาหารสัตว์ และปุ๋ย

3. เพื่อปลูกสร้างบ้านเรือน จัดระบบชลประทาน ทำรั้ว และการก่อสร้างอื่น ๆ
4. เพื่อซื้อที่ดิน บ้าน และอื่น ๆ
5. เพื่อใช้จ่ายในการครองชีพ
6. เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในพิธีการทางสังคม เช่น แต่งงาน งานบวช และงานศพ
7. เพื่อใช้จ่ายในทางการศึกษา
8. เพื่อใช้ในธุรกิจอื่นที่ไม่เกี่ยวกับการเกษตร
9. เพื่อใช้สอยเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ

ตารางที่ 10.1

ร้อยละของผู้กู้ยืม แยกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม

วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้	รวม
1	9.5	21.3	13.7	8.7	10.8
2	21.5	26.5	16.5	26.8	22.3
3	1.8	6.2	6.4	8.7	3.3
4	4.5	8.0	21.1	15.7	7.4
5	48.4	17.7	19.3	20.5	40.5
6	3.2	5.3	9.2	4.7	4.1
7	2.2	5.3	4.6	5.5	3.1
8	0.4	0.9	—	—	0.2
9	2.2	—	3.7	1.6	6.0
10	5.9	8.8	5.5	7.8	6.4
รวม	100	100	100	100	

ที่มา : Puntun Thisyamondol, and et al, Agricultural Credit in Thailand : Theory, Data, Policy, Kasetsart University, 1965

ตารางที่ 10.2
การใช้สินเชื่อการเกษตรในภาคกลาง

การใช้สินเชื่อ	ร้อยละ	
	ปี 2500	ปี 2510
ก. การผลิต	50.0	68.79
รายจ่ายเพื่อการดำเนินงาน	29.0	48.38
รายจ่ายในการลงทุน	21.0	20.41
ข. การบริโภค	50.0	31.21
บริโภคในครัวเรือน	34.0	22.16
งานพิธีกรรม	2.0	1.04
ใช้หนี้เดิม	8.0	5.36
ค่ายารักษาโรค	6.0	2.65
รวม	100.0	100.00

ที่มา : ดร. อุทิศ นาคสวัสดิ์ การศึกษาภาวะหนี้สินของตลาดและตลาดค้าข้าวในภาคกลางของประเทศไทย 2500-01, และ 2510-11 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2506, และสภาวิจัยแห่งชาติ 2513 ตามลำดับ

จากตารางที่ 10.1 จะเห็นว่า เกษตรกรกู้ยืมมาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการครองชีพสูงเป็นลำดับและถึงร้อยละ 40.5 การกู้ยืมเช่นนี้เป็นกรกู้ยืมที่ใช้ในทางสิ้นเปลือง ไม่ก่อให้เกิดรายได้ที่จะมาหมุนมาใช้คืนในตัวเอง และเกษตรกรไม่มีรายได้จากทางอื่นมาชำระหนี้ นอกจากทางเกษตรซึ่งไม่เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายอยู่แล้ว ทำให้เกษตรกรยังจมอยู่กับภาวะหนี้สิน การกู้ยืมลำดับรองลงมาคือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องมือเครื่องจักร ร้อยละ 22.3 และ 10.8 ตามลำดับ ถ้าจะสรุปวัตถุประสงค์ใหญ่ในการกู้ยืม 2 ประเภทคือ เพื่อการผลิตจาก 1 ถึง 3 จะได้ประมาณ 46.4 เปอร์เซ็นต์ และเพื่อการบริโภคจาก 4 ถึง 8 ประมาณ 53.6 เปอร์เซ็นต์

ปี 2510/11 หรืออีก 10 ปีต่อมาหลังจากสำรวจครั้งแรก ดร. อุทิศ นาคสวัสดิ์ ได้ทำการสำรวจภาวะหนี้สินของเกษตรกรในภาคกลางอีกเป็นครั้งที่ 2 ได้รายงานว่ ขาวนาร์้อยละ 83

อยู่ในภาวะหนี้สิน เมื่อเทียบกับปี 2500 มีขนาดหนี้สินเพียงร้อยละ 50 เท่านั้น แต่การใช้เงินกู้เพื่อการผลิตเพิ่มขึ้นเป็น 69 เปอร์เซ็นต์ อีก 31 เปอร์เซ็นต์ ใช้เพื่อการบริโภค

การศึกษาและสำรวจสินเชื่อเกษตรกรในท้องที่อื่นๆ ในภาคกลางในเวลาต่อมา ก็พบทำนองเดียวกันว่า เกษตรกรใช้สินเชื่อไปในการผลิตมากขึ้น เช่น ดร. ทองโรจน์ อ่อนจันทร์ ได้รายงานว่าการเกษตรในท้องที่อำเภอโนนรมย์ ปี 2516 ได้ใช้เงินกู้เพื่อซื้อที่ดิน 22.99 เปอร์เซ็นต์ เป็นค่าใช้จ่ายในการทำฟาร์ม 13 เปอร์เซ็นต์ เป็นค่าซื้อเครื่องมือการเกษตร 35.62 เปอร์เซ็นต์ รวมเป็นสินเชื่อเพื่อการผลิต 71.69 เปอร์เซ็นต์ นอกนั้นเป็นค่าใช้จ่ายในการบริโภค 28.31 เปอร์เซ็นต์ และจากผลการศึกษาของโครงการวิจัยปัญหา และพฤติกรรมในการลงทุนของเอกชนในสาขาเกษตรในบางภาคของประเทศไทย ปี 2518-19 โดย ดร. ประเจิด สนิททรัพย์ ก็พบว่าเกษตรกรใช้สินเชื่อเพื่อการผลิตร้อยละ 83.36 และสินเชื่อเพื่อการบริโภคร้อยละ 14.64 ของปริมาณสินเชื่อทั้งหมด

ตารางที่ 10.3
วัตถุประสงค์ของเงินกู้ของเกษตรกรในอำเภอโนนรมย์
จ. ชัยนาท 2516

วัตถุประสงค์	เปอร์เซ็นต์
การผลิต	<u>71.69</u>
ซื้อที่ดิน	22.99
ค่าใช้จ่ายในการผลิต	13.08
ซื้อเครื่องมือการเกษตร	35.62
การบริโภค	<u>28.31</u>
ค่าใช้จ่ายในครอบครัว	17.22
อื่นๆ	11.09
รวม	<u>100.00</u>

ที่มา : ดร. ทองโรจน์ อ่อนจันทร์ “สินเชื่อการเกษตรในจังหวัดชัยนาท”
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2519

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ความต้องการสินเชื่อการเกษตรโดยเฉพาะในด้านการผลิตมีมากขึ้นเป็นลำดับมา ดร. ทองโรจน์ ได้รวบรวมประมาณการความต้องการสินเชื่อการเกษตรจากผู้ทำการกะประมาณไว้ดังนี้

ปี	ความต้องการสินเชื่อ (ล้านบาท)	จากการประมาณการของ
2505/06	9,100	ศ. พันธุ์ม
2513	13,400	6. กรุงเทพ จำกัด
2519	20,000	6. กรุงเทพ จำกัด
2520	25,000	6. แห่งประเทศไทย

จะเห็นว่า ความต้องการสินเชื่อการเกษตรทั้งประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการขยายตัวของสาขาเกษตรมีการขยายเนื้อที่เพาะปลูก ยอมรับเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ จึงทำให้ความต้องการสินเชื่อการเกษตรมากขึ้น

โดยทั่วไป การใช้สินเชื่อเพื่อการผลิตเพิ่มมากขึ้นตามขนาดของฟาร์ม ฟาร์มที่มีขนาดใหญ่จะใช้สินเชื่อมาก ยิ่งกว่านั้นฟาร์มขนาดใหญ่และขนาดกลางยังใช้สินเชื่อไปเพื่อจัดซื้อที่ดิน ซื้อเครื่องจักรกลมาก ดังนั้นสินเชื่อระยะยาวหรือสินเชื่อเพื่อการลงทุนจึงเป็นที่ต้องการของเกษตรกรขนาดใหญ่และขนาดกลาง ความต้องการใช้สินเชื่อของเกษตรกรไทยมีลักษณะเป็นฤดูกาล คือในฤดูแล้งระหว่างกุมภาพันธ์—เมษายน และฤดูปลูกระหว่างพฤษภาคม—กรกฎาคม แม้ว่าในปัจจุบันสินเชื่อส่วนใหญ่จะใช้ไปในการผลิต แต่ก็มีเกษตรกรจำนวนไม่น้อย โดยเฉพาะเกษตรกรขนาดเล็ก ยังมีความต้องการกู้ยืมไปใช้เพื่อการบริโภคในครัวเรือนอีกด้วย

สรุปบทที่ 10

ทุนของฟาร์มมี 2 ประเภทคือ ทุนของตนเอง และทุนที่มีใช้ของตนเอง ทุนของตนเองประกอบด้วย ทุนจากเงินออม และทุนจากมรดกหรือผู้ให้ส่วนทุนที่มีใช้ของตนเอง ประกอบด้วย (1) ทุนจากภายนอก ได้แก่ ทุนที่ได้มาในรูปการเป็นหุ้นส่วน และรูปบริษัท (2) ทุนจากการเช่า เช่น เช่าที่ดิน ทรัพย์สิน ของผู้อื่นมาใช้เป็นทุนโดยการจ่ายค่าเช่าตอบแทนให้แก่เจ้าของที่ดิน ทรัพย์สินนั้น (3) ทุนจากการทำสัญญาล่วงหน้าซื้อขายผลิตภัณฑ์และปัจจัยการผลิต เกษตรกรอาจจะใช้สัญญาซื้อขายนี้ไปเป็นหลักประกัน เงินกู้ เพื่อให้ได้ทุนมาประเภทสุดท้าย ทุนจากการกู้ยืมหรือสินเชื่อการเกษตร เป็นเงินทุนที่เกษตรกรกู้ยืมมาอาจจะเป็นเงินสดหรือสิ่งของประเภทปัจจัยการผลิตทางการเกษตรก็ได้ สินเชื่อการเกษตรเป็นเงินทุนที่สำคัญทุนหนึ่งในการทำฟาร์ม ในเชิงทฤษฎีถือว่าสินเชื่อการเกษตรจะทำให้เกิดการผลิตเพิ่มขึ้นและรายได้เพิ่มขึ้น สำหรับเกษตรกรที่มีทุนผลิตไม่เพียงพอ และพบว่าเกษตรกรไทยมีความต้องการสินเชื่อการเกษตรค่อนข้างมาก

ศัพท์และแนวคิดในบทที่ 10 ที่ควรทราบ

1. ทุนของตนเอง (Equity)
2. ไม่ใช่ทุนของตนเอง (Non-equity)
3. การเช่าแบบแบ่งพืชผล (Crop - share lease)
4. การเช่าเงินสด (Cash lease)
5. การเช่าตายตัว (Standing Rent)
6. การเช่าทางการเงิน (Financial lease)
7. การทำฟาร์มมีสัญญา (Contract farming)
8. การรวมในแนวตั้ง (Vertical Integration)

9. สินเชื่อการเกษตร (Agricultural Credit)
10. เงินกู้ปลอดภัย (Safe Loan)
- II. เงินกู้ที่ดี (Sound Loan)
12. เงินกู้ที่ชำระคืนในตัวเอง (Self - liquidating loan)
13. สินเชื่อเพื่อการผลิต (Production Credit)
14. สินเชื่อเพื่อการบริโภค (Consumption Credit)

แบบฝึกหัดและกิจกรรมท้ายบทที่ 10

1. ฟาร์มใดทุนมาจากแหล่งใดบ้าง จงเขียนแหล่งของทุนทั้งหมด
2. ข้อได้เปรียบเสียเปรียบของการได้ทุนจากการเป็นหุ้นส่วนและทุนจากการรวมกันเป็นบริษัท
3. จงอธิบายการหาทุนโดยการเช่า พร้อมทั้งข้อดีข้อเสียของการเช่า
4. การทำฟาร์มที่มีสัญญา (Contract farming) เป็นอย่างไร เหตุใดจึงหาทุนได้
5. การกู้ยืมกับการเช่าแตกต่างกันอย่างไร แบบใดดีกว่า
6. สินเชื่อการเกษตรคืออะไร จงอธิบายอุปสงค์ของสินเชื่อการเกษตรในเชิงทฤษฎี
7. เงินกู้ปลอดภัย (Safe loan) และเงินกู้ที่ดี (Sound loan) หมายถึงเงินกู้ยืมอย่างไร เงินกู้ที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร
8. ในการกู้ยืม เกษตรกรควรมีหลักในการพิจารณาอย่างไรจึงจะทำให้การใช้สินเชื่อนั้นมีประโยชน์มากที่สุด
9. สินเชื่อมีกี่ประเภท อะไรบ้าง การแบ่งประเภทสินเชื่อมีประโยชน์อย่างไร
10. เกษตรกรต้องการสินเชื่อไปทำอะไร ความต้องการสินเชื่อของเกษตรกรไทยในสมัยก่อนกับปัจจุบันเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร